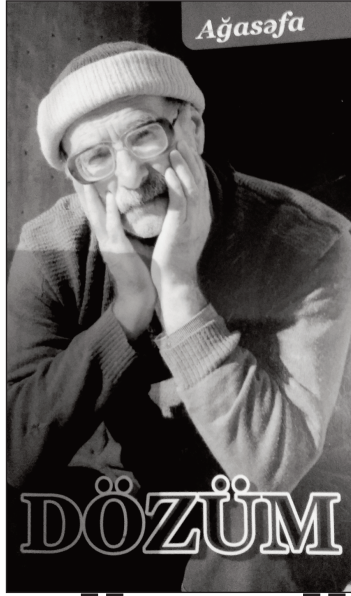

Şair Vüsal Hicranoglunun kitabına yazdığı ön sözü oxuduqdan sonra Ağasəfa müəllimin kitabları ilə maraqlandım. Vüsal da təmkinlə və həm də ürəklə bildirdi ki, Şakir müəllim, Ağasəfa müəllimin ruhunu çox gözəl tutmusunuz, həqiqətən də ziqiyət qələm sahibidir Ağasəfa müəllim. Aradan bir az keçmişdi, mənə Ağasəfa müəllimin kitablarını müəllifdən ərməğan kimi alıb göndərdi. 2017-ci ildə "Şirvanəşr"də çıxan şeirlər və lirik poemalar toplusu olan "Dözüm" adlı kitabına avtoqrafda yazmışdı: "Qələm əhli olan qardaşımız Şakir Albaliyevə qarlı Xızı dağlarından salam olsun! A.Səfa. 04.02.2019. Qarabulaq". Düzü, Bakıdan o qədər uzaq olmasa da, görmədiyim-gəzmədiyim Xızı dağlarından, Qarabulaqdan gələn şair salamı sanki mənə o yerlərə qiyabi səyahətə apardı. Kitabları göz-dən keçirdikcə qiyabi "gəzintim" də özü ilə davam etdi. Doğrudan da, öz söz sənəti ilə, insanı düşündürən poeziyası ilə klassik şairlərimizin cərgəsində qərar tutan Ağasəfa müəllimin kitab-

düyü bu mənzərəni dilə gətirməklə əslində təbiətlə cəmiyyət qanunları arasındakı paradoksalığa işarə vurub. Saçların ağarması təbiətin, hadisələrin insan ruhunu sarsıtmasından yaranan bioloji-cismani streslərin əlamətidir və bu məntiqdən düşündükdə Dilbərin saçlarının ağarması onun Müşfiqsizlikdən çək-

poetik fikrin ifadəsi istiqamətində məharətlə istifadə etmişdir.

Başqa bir yerdə isə:

Bəlkə də qalib hələ

Köksündə qanlı güllər.

Qanın düşən torpaqdan

Bitirmiş qanlı güllər?

- deyər Ağasəfa müəllim ömürdən nakam gedən Müşfiqimizin ruhunu bu cür oxşayıb-əzizləyir.

"Üzümü dərdə söykədim..."

("Şirvanəşr", 2012) şeirlər kitabını isə "Oğlum Qabilin ruhunu göynədən xatirəsinə" epigrafi ilə təqdim etməyindən məlum olur ki, şair sevimli övladını nakam itirib.

Mən-bir arı pətəyi,

İçim şən-şandır indi.

İçimdəki arılar

Çox pərişandır indi.

Yola saldım, ötürdüm

Uçdu, getdi şahbeçəm.

Şahbeçəm-Qabil balam,

Sən gedəndən...

Mən heçəm...

Adamın içini oyan-oyalayan ağır kədərin ifadəsini adı sözlə yox, ancaq bu cür bədii sözün gücü hesabına vermək mümkün olur. Əgər "Müşfiq tufanı"nda özünün mənəvi balası kimi şair

DÖZÜMÜN ÜNVANI

ları mənə haldan-hala saldı, rəngarəng söz-sənət aləminə düşdüm. Kitablarında sadəcə Ağasəfa imzası ilə çıxış edən bu klassik söz nəhənginin 2006-cı ildə "Çaşıoğlu" mətbəəsində işıq üzü görmüş şeirləri və poemalarından ibarət "Başında dağ havası" kitabının arxa tərəfdən üz qabığında onun haqqında aşağıdakı məlumatları aldım: Ağasəfa (Ağasəfa Qafur oğlu Yəhyayev) 1942-ci ildə Xızı rayonunun Qarabulaq kəndində anadan olub. Bakıda orta məktəbi bitirdikdən sonra Moskvada M.Qorki adına Ədəbiyyat İnstitutunda təhsil almışdır. "Kirpi", "Azərbaycan qədini" jurnallarında, "Yazıcı" nəşriyyatında, "Novruz", "Ədəbiyyat qəzeti" redaksiyalarında müxtəlif vəzifələrdə çalışmışdır. Şair, tərcüməçi, publisist Ağasəfanın 10-dan çox kitabı işıq üzü görüb. "Müşfiq" xatirə mükafatı laureatıdır.

Bu yığcam təqdimatyonlu məlumatdan sonra Ağasəfa müəllimin "Üzü divara" ("Şirvanəşr"; 2015) adlı yumor kitabını vərəqləyərkən, müəllifin "Kirpi" jurnalında işləməsi faktı gəldi eynimə. Belə qənr götürdüm ki, bu kitab məhz həmin ərəfədə çalışdığı vaxtların müəllif qələmindəki əks-sədasıdır. Çünki yazılanlar içdən gələndə səmimi və oxunaqlı olur, içdən gələnlər isə birbaşa yaşanmış canlı həyatın özündən qaynaqlanırlar.

Ağasəfa Yəhyayevin 2008-ci ildə işıq üzü gören Mikayıl Müşfiqin xatirəsinə həsr olunmuş "Müşfiq tufanı" adlı şeirlər və lirik poemadan ibarət kitabçaya diqqət kəsilirəm. "Onun Dilbəri" şeirindən oxuduğum:

Onun Dilbərini gördüm bu səhər,
Gördüm Müşfiqimin gül parçasını.
Bəs niyə ağarıb qara hörüklər,
Niyə saxlamayıb onun yasını?

- bu ilk bəndi oxuyub dayanıram. "Müşfiqimin gül parçası" kimi səciyyəvləndirir şairin Dilbər adlı sevgili həyat yoldaşını. "Bəs niyə ağarıb qara hörüklər?" - deyər ritorik sual qoyur. Axı bu hörüklər Müşfiqə yas saxlamalıydı öz qara rəngi ilə. Amma o da var ki, əzizi önlər, soraqsız itkini olan qızlar-gəlinlər heç vaxt ağarmaqda olan saçlarına həna-rəng yaxmazlar, yas saxlayarlar. Deməli, şair Ağasəfa gör-

diyi əzabların-acıların nişanəsi olan matəmin rəmzi kimi düşünlümlüdür.

Digər tərəfdən isə yenə də Dilbərin saçlarının qara, yaxud başqa bir tünd boyada olmamasının əsil göstəricisi də sosial qayda-qanunlarla götürüldə, yenə matəm əlaməti kimi düşünlümlüdür. Çünki Müşfiqin yasını saxlayan Dilbər saçlarına-qocalıq nişanəsinin göstəriciləri olan ağ saçlara həna çəkməyib, Müşfiqin yasını bu cür saxlayıb. Deməli, hər iki halda Dilbərin hörüklərinin ağılığı-ağarması Müşfiqə tutulan ağır və üzüntülü hüznün əlamətidir. Əslində Ağasəfa müəllim həmin bənddə qoyduğu ritorik sualda bu kimi sətiraltı həyat həqiqətlərinə eymah vurmaq istəmişdir.

Höriüklər şələlə, höriüklər bulaq,
Çəkib həsrətini baharın, yazın.
Höriüklər Müşfiqin taleyindən ağ,
Höriüklər Müşfiqin ömründən uzun...
O gedib bu zərif tellərə həsrət,
Höriüklər uzanıb əllərə həsrət.

Sonet janrında yazılmış bu şeirdə müəllif "Müşfiqin taleyindən ağ olan, ömründən uzun olan hörüklərə" sanki ağı deyib, oxşayır. Nəyə görə məhz hörüklər burada əsas mövzu hədəfi kimi götürüldü?

Gözümü yumuram... höriüklər qara...
Gözümü açıram... höriüklər ağdır...
Höriüklər uzanıb qışdan bahara,
Höriüklər indi də qısalacaqdır.

Sonetin ikinci bəndi olan yuxarıdakı mısralarda Ağasəfa müəllim "höriüklər indi də qısalacaqdır" deyir. Niyə? Çünki "qışdan bahara doğru uzanan höriüklərin" əli bahara çatmayacağından, yenidən qısalacaqdır-yeni kəsiləcəkdir. Ona görə ki, milli düşüncəmizdə höriüklərin "qısalması" - kəsilməsi böyük bir mətəmi işarələyir. Ərini, nişanlısını, qardaşını, bir sözlə, əzizlərini itirən qız-gəlinlərimiz, ana-bacılarımız ağı deyər-deyər başlarına əl atıb saçlarını yolmuş - saçlarını, höriüklərini kəsmiş və qəbrə atmışlar. Bax bu minvalla düşünlü analiz etdikdə, folklorumuzda-xalq düşüncəsində saçlara, höriüklərə əl atmaq, yaxud saç yolmaq, kəsdirmək ağır kədərin, hüznün rəmzi kimi düşünlümlüdür və bu yöndən də Ağasəfa müəllim saç, höriük amilindən

Müşfiqin nakam ömrünə elegiya oxuyursa, bu kitabda da özünün cismani övladı Qabilinin nakam taleyini oxşayıb əzizləyir Ağasəfa müəllim.

Gəldi əcəl... bitdi nağıl...

İçim yanır, ağılm çasır.

Gözlərim kor olsun, oğul,

Şəklin daşa da yaraşır...

Vaxtsız əcəlin gəlməsi ilə nağıl kimi şirin həyatın-cavan ömrün sona yetməsi bir ata kimi şairin içini yandırır-yaxır, bundan ağıl çasan kimi olur və gözləri başdaşından boylanan oğlunun yarlı-yaraşlıq şəklinə ilişib qalır. Acı da olsa, Ağasəfa müəllimin canlı həyat hekayətindən yaranmış bir anın-bir epizodun şair dilindəki təsviridir bu mənzərə...

Kitabınızın birinin adını "Dözüm" qoymusunuz, Ağasəfa müəllim. Elə üz qabığından da sizin dünyagörmüş nuranı və dərdli, fikirli, sanki fələyin gərdisini düşünüb götür-qoy edən simanız boylanır. Elə o "Dözüm"ün poetik obrazı da, real-həyatı mücəssəməsi də sizin özünüzsünüz, Ağasəfa müəllim. Çünki siz həm də köhnə kişilərdənsiniz və köhnə kişilərin üzünə götürdükleri bir missiya da dözümlü nümayiş etdirməkdir. Dözümlü olun ki, sizdən sonra gələcək nəsillər də sizdən bu sahədə də örnək götürsünlər.

Bir də ki, bizim məhz belə bir xatolik zəmanədə -sözün qiymətinin ucuzlaşdırıldığı bir vaxtda sizin kimi klassik söz-sənət nəhənglərinə ehtiyacımız çoxdur, Ağasəfa müəllim. Yaşayın-yaradın, sözün qaraçuxası kimi bizim də üstümüzdə gözünüz olsun!

Şakir ALBALIYEV,
filologiya üzrə fəlsəfə
doktoru, dosent